

РЕЦЕНЗИЯ

за придобиване на образователна и научна степен “доктор”
по професионално направление 3.8. Икономика,
докторска програма „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на
стопанската дейност (счетоводство)”
по обявена процедура от СА „Д. А. Ценов“ - Свищов

Настоящата рецензия е изготвена съгласно примерната структура за формата и съдържанието на рецензия, написана от член на научно жури, за придобиване на образователна и научна степен „доктор” по обявена процедура от СА „Д. А. Ценов“ - Свищов.

Рецензент: проф. д-р Атанас Блажев Атанасов с научна специалност “Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност”, член на катедра “Счетоводна отчетност” в СА “Д. А. Ценов” – Свищов и член на научно жури, съгласно Заповед № 1148/18.12.2019 г. на Ректора на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов, в съответствие с разпоредбата на чл. 70 от Правилника за развитието на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“ – Свищов, решение на Факултетния съвет на факултет „Стопанска отчетност“ (Протокол № 3/17.12.2019 г.) и решение от заседание на Научното жури от 20.12.2019 г. (Протокол № 1/20.12.2019 г.).

Автор на дисертационния труд: Росен Илиянов Колев, редовен докторант към катедра „Счетоводна отчетност“ при СА „Д. А. Ценов“ - Свищов, докт. № D010117171.

Тема на дисертационния труд: „Съвременни подходи при отчитането на разходите и калкулирането на себестойността в промишлеността”

Научен ръководител: доц. д-р Росица Цветанова Симеонова

I. Общо представяне на дисертационния труд:

Предмет на научното изследване в представения дисертационен труд са съвременните системи и методи за отчитането на разходите и калкулиране на себестойността.

Основната теза на изследването е, че съобразяването с особеностите на промишлената дейност от различно естество и възприемането на съвременни подходи при счетоводното отчитане на разходите и калкулирането на себестойността довеждат до повишаване на информационната им полезност при вземането на управленски решения.

Обемът на разработката е 234 стандартни страници и се състои от: заглавна страница; съдържание (3 стр.); увод (4 стр.); изложение (три глави), (216 стр.); заключение (3 стр.) и списък с използваната литература (библиографска справка) (вкл. 106 бр. литературни източници на български, руски и английски език, нормативни актове и електронни източници), (8 стр.).

В увода са открити актуалността, целта, задачите, обекта и предмета на изследването, и е формулирана изследователската теза. Посочени са методологията на изследването, етапите за неговото реализиране и съществуващите ограничения в хода на дейността.

В първа глава се характеризират теоретико-методичните основи на отчитането и калкулирането на разходите в промишлеността. В тази връзка се изследват особеностите на промишлените дейности и тяхното влияние върху отчитането на разходите и калкулирането на себестойността. Анализират се разходите като обект на отчитане в промишлеността, организационните и методически аспекти на себестойността и калкулирането в този икономически сектор.

Във втора глава се очертават възможности за усъвършенстване счетоводното отчитане на разходите в промишлеността. Акцентира се върху състоянието и проблемите при отчитането им в изследвания отрасъл. Извеждат се насоки за организационно-технологични усъвършенствания при отчитането на разходите в промишлеността и се аргументира взаимовръзката между отчитането на разходите и калкулирането на себестойността.

В трета глава се представят съвременни системи и методи за калкулиране на себестойността. Обосновава се необходимостта от нови подходи при калкулирането на себестойността. Анализират се особеностите на системите „Direct costing“ и „Standard costing“. Извеждат се възможности за калкулиране на себестойността по дейности в промишлеността.

В заключението се обобщават постигнатите резултати от изследователската работа.

В изложението са оформени 11 бр. таблици, 31 бр. фигури и 1 схема. Към дисертационния труд са включени 7 бр. приложения.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд:

Предложеният дисертационен труд се характеризира с ясно очертани обект, предмет, цел, задачи и със сполучливо формулирана, и аргументирано защитена изследователска теза. Това дава основание той да се определи не само като едно завършено актуално изследване, но и като съвременен и необходим опит да се отговори адекватно на настоящите теоретико-приложни потребности по отношение на счетоводното отчитане на разходите и калкулирането на себестойността в промишлеността.

Методологията на изследването е коректно приложена, като се открояват проблеми и се предлагат начини за тяхното решаване, правят се съответни анализи, обобщения, изводи и препоръки. В изложението недвусмислено са очертани авторовите идеи и становища.

При реализиране на изследването обосновано се ползва адекватен научен инструментариум, както и сполучливо оформен илюстративен материал (таблици и фигури).

В структурно, техническо и стилово отношение работата е на много добро ниво. Отделните части на дисертационния труд са логически обвързани и като цяло обемът му е оптимален. Това дава възможност да се обоснове (аргументира) и защити изследователската теза в теоретичен и практико-приложен аспект.

Литературните източници и действащите нормативни документи в хода на изследването са използвани добросъвестно. Този факт се потвърждава и от приложената към автореферата декларация на автора за оригиналност на дисертационния труд.

От включените към документацията по процедурата собственоръчно подписани от докторанта списъци на публикациите по темата на дисертационния труд (4 бр.) и на участия в научни форуми (6 бр.) става ясно, че основните аспекти от съдържанието на изследваната проблематика са направени достойно на специализираната аудитория.

Авторефератът отразява обективно, ясно, точно и пълно съдържанието на дисертационния труд и представя вярно неговите положителни качества. Конфигурацията на изложението му съответства на логическата ос на изследването.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд:

В дисертационния труд се открояват следните **научни и научно-приложни приноси**:

- Въз основа на задълбочен анализ на изследвания в българската и чуждестранната специализирана литература и действаща нормативна уредба са изведени авторови определения за понятията „разход“, „себестойност“ и „калкулиране“ с цел обхващане на специфичните им характеристики като отчетни категории. Изследвано е в исторически аспект развитието на отчитането и калкулирането на разходите в счетоводната теория и практика.

- Очертани са особеностите на промишлените дейности и тяхното влияние върху отчитането на разходите и калкулирането на себестойността. Следствие на това са изведени и систематизирани класификационни признаци, въз основа на които са направени предложения за групиране на разходите в промишлените предприятия, необходими за информационното обезпечаване на тяхното ефективно управление.

- В резултат от извършено анкетно проучване в практиката на предприятия от преработващата промишленост аргументирано са формулирани конкретни предложения за усъвършенстване на съществуващата организация на счетоводното отчитане и управлението на разходите.

- Обосновано са предложени подходи, теоретични и практико приложни модели и варианти за счетоводно отчитане породени от възникването на нови отчетни обекти (каквито са квотите за емисии на парникови газове), които имат отношение към разходите и себестойността на продукцията, както и адекватното прилагане на системата „Standard costing“.

- На база проведено емпирично изследване в предприятия от преработващата промишленост са разработени симулационни модели за прилагане на системи за отчитане на разходите и калкулиране на себестойността като: „Direct costing“, „Standard costing“, „Time-driven Activity-based costing“. Моделите са разработени с практически данни и са аргументирани възможности за тяхното използване в предприятията от преработващата промишленост.

IV. Критични бележки, въпроси и препоръки по дисертационния труд:

По отношение на разработката могат да се посочат следните **бележки и препоръки**, които не омаловажават безспорно положителните ѝ качества:

- Независимо от изразения стремеж за аргументирано извеждане на авторовите становища, при някои от тях все още се чувства необходимост от по-задълбочена теоретична и практическа обосновка, с цел минимизиране на декларативния им характер;

- На отделни места в изложението се допуска превес на описателния над изследователския характер;

- Констатира се някои технически и стилови неточности в основния текст на изложението.

По дисертационния труд бих отправил следния **въпрос**:

● Какви слабости и недостатъци може да посочи докторантът при прилагането на методите на калкулиране в практиката на изследваните предприятия?

V. Обобщено заключение и становище:

На основание качествата на дисертационния труд в заключение изразявам положителното си становище и препоръчвам на уважаемото научно жури да гласува **за придобиване** на образователната и научна степен “доктор” по професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма “Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (счетоводство)” от Росен Илианов Колев.

07.02.2020 г.

Рецензент:.....

(проф. д-р Ат. Атанасов)